

31. Elintarvikekeskus

Elintarvikekeskuksen toiminnasta v. 1945 on sen johtokunta antanut seuraavan kertomuksen:

Yleiskatsaus elintarviketilanteeseen. Pääkaupungin v:n 1945 huoltotilannetta oli aikaisempiin vuosiin verrattuna ja yleiset olosuhteet huomioonottaen pidettävä kutakuinkin tyydyttävänä. Kuitenkin sellaisen tärkeän elintarvikkeen kuin perunan suuri puute keväällä ja kesällä huononsi ratkaisevalla tavalla yleistä huoltotilannetta. Elintarvikekeskuksen osalta saatiin kuitenkin kaupunginhallituksen toimenpiteiden ansiosta perunakysymys hoidetuksi tyydyttävästi Ruotsista hankitun perunan avulla. Eräiden muidenkin elintärkeiden tavaroiden hankinnassa oli varsinkin alkuvuodesta eräänlaisia vaikeuksia, mutta syksyllä tilanne kuitenkin vähitellen parani ja vakiintui.

Johtokunta. Johtokuntaan kuuluivat v. 1945 seuraavat henkilöt: puheenjohtajana lääketieteen lisensiaatti U. Tötterman sekä jäsenenä toimittaja Y. Kaarne, kirjaltaja A. E. Katra ja arkkitehti S. Lagerborg-Stenius. Johtokunta kokoontui kertomusvuonna 15 kertaa ja pöytäkirjain pykäläluku oli 100. Johtokunnan sihteerinä toimi kirjanpitäjä Y. E. Laesmaa.

Johtokunnan käsittelemät ja päättämät asiat koskivat yleensä laitoksen hallinnollisia ja liikkeenhoidollisia kysymyksiä. Erikoisesti mainittakoon tässä ne toimenpiteet, joihin tammikuun 1 p:nä 1946 tapahtuva alueliitos elintarvikekeskuksen osalta antoi aihetta. Niinikään mainittakoon, että laitoksen toiminnan laajentumisen vuoksi katsottiin tarpeelliseksi lisätä sääntöpalkkaista henkilökuntaa 13 henkilöllä. Tätä koskevan johtokunnan esityksen kaupunginvaltuusto hyväksyi syyskuun 20 p:nä 1945.

Henkilökunta. Elintarvikekeskuksen vt. toimitusjohtajana toimi kaupunginhallituksen määräyksestä kirjanpitäjä Y. E. Laesmaa v:n 1944 joulukuun 2 p:stä kertomusvuoden kesäkuun 13 p:ään, jolloin virkaan valittu toimitusjohtaja E. V. Lähde ryhtyi sitä hoitamaan. V:n 1945 päättyessä oli elintarvikekeskuksen palveluksessa 120 henkilöä, joista sääntöpalkkaisia 59.

Toimipaikat. V. 1945 oli elintarvikekeskuksella paitsi toimitalossaan Helsinginkadun 24:ssä olevaa toimistoa, keskusvarastoa, keittiötä ja myymälää lihavarasto teurastamossa sekä juurikasvarasto Herttoniemessä. Ruoanjakelupaikkoja oli kaikkiaan 12, nimittäin ruokala Katariinankadun 2:ssa, virkamiesruokalat Sofiankadun 1:ssä ja It. Alppirinteen 1:ssä, konepajan ruokala Hämeentien 87:ssä, kaasulaitoksen ruokala Sörnäisissä, liikennelaitoksen ruokalat Mannerheimintien 74:ssä ja Hämeentien 84:ssä, sähkölaitoksen ruokala Pienen Roobertinkadun 3—5:ssä, huoltoviraston ruokala Siltasaarenkadun 3:ssa, Herttoniemen juurikasvaraston ruokala sekä Hietarannan ja Uunisaaren kahvilat.

Raaka-aineiden jakelu. Entiseen tapaan elintarvikekeskus toimitti raaka-aineita 5 sairaalalle, 11 opetuskeittiölle, 5 lastenkodille, 37 lastentarhalle ja 24 kesäsiirtolalle.

Kaupunginhallituksen suostumuksella myytiin raaka-aineita myös useille, etupäässä yleishyödyllisille, lahjavarjoilla toimiville sosiaalisille laitoksille ja järjestöille sekä eräille julkisoikeudellisille laitoksille.

Valmiin ruoan valmistus ja jakelu. Elintarvikekeskuksen suurkeittiössä valmistettiin ruokaa paitsi omia toimipaikkoja varten myös 21 kansakoulua, 38 oppikoulua sekä 2

ammattikoulua varten sekä erälle muille laitoksille ja yksityisille joukkotilaaajille. Koulu-keittoja jaettiin kertomusvuonna yhteensä 2 399 328 annosta, v:n 1944 vastaavan määrän oltua 722 382. Lisäys oli 232 %.

Juurikasvarasto. Syksyllä 1944 ei onnistuttu hankkimaan riittävän suurta perunavarastoa. Ruotsista saadun perunan turvin pystyi laitos kuitenkin hoitamaan sille kuuluvat tehtävät. V:n 1945 syysostot sitävastoin onnistuivat hyvin. Niinpä saatiin hankituksi perunaa 1 555 940 kg, lanttua 171 192 kg, porkkanaa 49 797 kg, punajuurta 30 752 kg ja kaalia 39 169 kg.

Tärkeimpien tarvikkeiden hankintamäärät olivat seuraavat:

Tarvike	1945 kg	1944 kg	Tuloerä	1945 kg	1944 kg
Ruokaleipää	82 239	193 588	Lihaa	107 883	42 434
Suurimoita ja hiutaleita .	68 974	47 815	Ravintorasvoja	3 515	12 792
Makarooneja	6 990	4 695	Suolakalaa	12 540	17 520
Jauhoja	38 830	48 412	Tuoretta kalaa	12 882	13 450
Herneitä	71 528	8 014	Marjoja	25 916	6 258
Sokeria	5 000	14 347	Perunoita	1 626 817	320 972
Kahvinvastiketta	3 000	2 300	Lanttuja	172 955	379 475

Tulot ja menot. Elintarvikekeskuksen tulot v. 1945 ja v. 1944 jakautuivat seuraaviin eriin:

Tarvike	1945 Mk	1944 Mk
Valmiin ruoan toimitus kaupungin laitoksille	8 799 027	1 654 712
Raaka-aineiden toimitus kaupungin laitoksille	2 556 815	1 266 706
Valmiin ruoan toimitus muille ostajille	15 312 577	12 737 927
Raaka-aineiden toimitus muille ostajille	3 608 688	4 195 708
Luontoisedut	592 218	484 975
Yhteensä	30 869 325	20 340 030

Eri menoeriin määrärahat ja kustannukset jakautuivat v. 1945 seuraavasti:

Menoerä	Talousarvion mukaan, mk	Tilien mukaan, mk	Säästö (+) tai ylitys (—), mk
Palkkiot	17 700	16 475	+ 1 225
Sääntöpalkkaiset virat	3 870 019	3 868 003	+ 2 016
Tilapäistä työvoimaa	1 800 000	3 406 833	— 1 606 833
Vuokra	1 422 252	1 358 814	+ 63 438
Vedenkulutus	50 000	52 413	— 2 413
Lämpö	500 000	968 044	— 468 044
Valaistus	80 000	103 308	— 23 308
Kaluston hankinta	150 000	295 210	— 145 210
Kaluston kunnossapito	150 000	349 854	— 199 854
Tavaraostot	15 400 000	17 876 806	— 2 476 806
Käyttövarat	800 000	1 584 382	— 784 382
Korjaukset	30 000	59 754	— 29 754
Yhteensä	24 269 971	29 939 896	— 5 669 925

Voittoa kertyi kertomusvuonna 929 429 mk.